

Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2006/07:116 Vissa frågor rörande totalförsvarsplikten m.m. som innehåller flera förslag som rör totalförsvarsplikten. I propositionen föreslås att totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt ska vara skyldiga att medverka vid slumpmässiga drogtester. Ett annat förslag rör avskaffande av inskrivningsnämnderna i syfte att skapa en likartad och förenklad överklagandeprocess av beslut som fattas av Totalförsvarets pliktverk. Vidare föreslås en korrigering i lagen om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. med anledning av att disciplinpåföljden utgångsförbud inte längre finns.

Propositionen innehåller även ett förslag om att inskränka kravet på tillstånd för fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inom eller av restriktionsområden för luftfart.

I ärendet har lämnats en följdmotion. I betänkandet behandlar utskottet även fem motioner från allmänna motionstiden 2006 och åtta motioner från allmänna motionstiden 2007 i vilka föreslås förändringar av totalförsvarsplikten.

Utskottet föreslår att riksdagen antar de i propositionen föreslagna lagändringarna med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 januari 2008. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Lagförslag	6
Drogtester m.m.	8
Förändring av totalförsvarsplikten	10
Reservationer	15
1. Drogtester m.m. , punkt 2 (mp)	15
2. Förändring av totalförsvarsplikten, punkt 3 (v)	15
3. Förändring av totalförsvarsplikten, punkt 3 (mp)	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
Följdmotion	18
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 januari 2008,
2. lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 januari 2008 och
3. lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 januari 2008.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2006/07:116.

2. Drogtester m.m.

Riksdagen avslår motion 2006/07:Fö5 yrkandena 1–5.

Reservation 1 (mp)

3. Förändring av totalförsvarsplikten

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Fö5 yrkande 6, 2006/07:Fö209, 2006/07:Fö212 yrkande 5, 2006/07:Fö216, 2006/07:Fö238 yrkandena 28 och 29, 2006/07:A270 yrkande 52, 2007/08:Fi277 yrkande 36, 2007/08:Fö204, 2007/08:Fö217 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Fö223 yrkande 1, 2007/08:Fö234 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Fö258, 2007/08:Fö261 yrkandena 3 och 6 samt 2007/08:Fö265 yrkandena 4 och 9.

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

Stockholm den 1 november 2007

På försvarsutskottets vägnar

Rolf Gunnarsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Nils Oskar Nilsson (m), Michael Hagberg (s), Mats Berglund (s), Åsa Lindestam (s), Rolf K Nilsson (m), Inger Jarl Beck (s), Rosita Runegrund (kd), Peter Jeppsson (s), Eva Selin Lindgren (c), Nina Larsson (fp), Alice Åström (v), Annelie Enochson (kd) och Karla López (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 9 februari 2006 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med det huvudsakliga uppdraget att kartlägga i vilken omfattning det i dag förekommer drogmissbruk hos totalförsvarspliktiga, redovisa rättsläget i fråga om drogtestning av andra personalkategorier, klargöra vilka möjligheter det i dag finns att drogtesta totalförsvarspliktiga, ta ställning till nödvändigheten av att genomföra sådana drogtestar samt, om det krävs, lämna förslag till nödvändig författningsreglering. Utredningen antog namnet Utredningen om drogtestning av totalförsvarspliktiga och överlämnade i oktober 2006 sitt betänkande Drogtestning av totalförsvarspliktiga (SOU 2006:85). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren finns i Försvarsdepartementet (dnr Fö2006/2467/MIL).

Regeringen beslutade den 28 november 2002 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av Totalförsvarets pliktverk. Utredningen antog namnet Utredningen om översyn av Totalförsvarets pliktverk. I januari 2004 överlämnade utredningen sitt betänkande Från klassificering till urval – en översyn av Totalförsvarets pliktverk (SOU 2004:5). I betänkandet föreslogs bl.a. att inskrivningsnämnderna skulle avskaffas och att alla inskrivningsbeslut fattade av Totalförsvarets pliktverk skulle överprövas på samma sätt. Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Försvarsdepartementet (dnr Fö2004/188/MIL). I skrivelsen 2005/06:131 En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret redovisade regeringen sin bedömning att inskrivningsnämnderna bör avskaffas och att regeringen avsåg att återkomma i denna fråga.

Den 25 mars 2002 inkom Försvarsmakten med en skrivelse till regeringen (dnr Fö2002/832/RS) i vilken den föreslog en ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation. Med anledning av Försvarsmaktens skrivelse upprättades en promemoria inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren finns i Försvarsdepartementet (dnr Fö2002/832/RS).

Regeringen beslutade den 19 april 2007 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen. Regeringens lagförslag har i allt väsentligt utformats i enlighet med vad Lagrådet förordat. Därutöver har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 23 maj 2007, bordlades och hänvisades sedan till utskottet den 25 maj varefter motionstiden löpte till den 8 juni. Detta innebär att någon behandling av ärendet under riksmötet 2006/07 inte var möjlig.

I betänkandet behandlas även ett antal motioner från de allmänna motions- tiderna 2006 och 2007 som rör totalförsvarsplikten.

Bakgrund

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen behandlar flera förslag som rör totalförsvarsplikten. I propositionen föreslås att totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt ska vara skyldiga att medverka vid slumpmässiga drogtester. Det övergripande skälet för förslaget är att skapa en drogfri miljö och därmed höjd säkerhet inom totalförsvaret. Ett annat förslag rör avskaffande av inskrivningsnämnderna i syfte att skapa en likartad och förenklad överklagandeprocess av beslut som fattas av Totalförsvarets pliktverk. Vidare görs en korrigering i lagen om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. med anledning av att disciplinpåföljden utgångsförbud inte längre finns.

Propositionen innehåller även ett förslag om att inskränka kravet på tillstånd för fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inom eller av restriktionsområden för luftfart. Mot bakgrund av teknikutvecklingen, tillgången till fri information och den goda säkerhetspolitiska situationen för Sverige inskränks kravet till att avse tid när det råder höjd beredskap eller under annan tid som regeringen bestämmer med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap.

Lagändringarna föreslås i propositionen träda i kraft den 1 oktober 2007.

Utskottets överväganden

Lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet av lagändringarna bestäms till den 1 januari 2008. Därmed bifaller riksdagen delvis regeringens proposition 2006/07:116.

Drogtestning av totalförsvarspliktiga

Regeringens förslag

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt ska, utöver vad som gäller i dag, vara skyldig att medverka vid drogtestning. Tester ska kunna ske som slumpmässiga kontroller. De provtagningar som ska få företas är urin-, utandnings-, saliv-, svett- och hårprov.

Totalförsvarets pliktverk, eller annan statlig myndighet som verket bestämmer, beslutar om drogtester. Drogtestningen måste, i varje enskilt fall, föregås av en proportionalitets- och behovsbedömning.

Utskottets ställningstagande

Syftet med de utvidgade möjligheterna till drogtestning är höjd säkerhet och en drogfri miljö. Möjligheten att genomföra tester har till syfte att ha en avskräckande effekt men ska självklart även kunna göras för att upptäcka missbruk. Utskottet anser att de argument och intressen som finns för att skapa en säker och drogfri miljö är så tungt vägande att de inskränkningar i integritetsskyddet och det eventuella obehag som den enskilde kan uppleva i samband med drogkontrollerna, måste accepteras. Utskottet föreslår således att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Inskrivningsnämndernas avskaffande

Regeringens förslag

Inskrivningsnämnderna avgör enligt gällande ordning ärenden där en enskild överklagar ett inskrivningsbeslut enligt 3 kap. 1 och 3 §§ lagen om totalförsvarsplikt. En förutsättning är att den som är missnöjd med ett beslut inkommer med sitt skriftliga överklagande inom tre veckor efter tidpunkten för beslutet och att önskemålet om ändring inte tillgodoses av

Totalförsvarets pliktverk. I andra fall är Överklagandenämnden för totalförsvaret den instans som slutligen kan avgöra om ett beslut om inskrivning ska ändras. Regeringen föreslår att inskrivningsnämnderna avskaffas.

De ärenden hos inskrivningsnämnderna om förnyad prövning av beslut av Totalförsvarets pliktverk, vilka inte avgjorts vid lagens ikraftträdande, ska överlämnas till Överklagandenämnden för totalförsvaret och handläggas som överklagade ärenden.

Utskottets ställningstagande

Antalet ärenden som inskrivningsnämnderna har att behandla har på grund av de minskade utbildningsvolymerna minskat kraftigt. För den enskilde kan det vara svårt att förstå varför ett ärende avgörs av inskrivningsnämnden och inte Överklagandenämnden. Utskottet delar regeringens bedömning att en likartad och känd överklagandeprocess innebär större tydlighet och enkelhet såväl för den enskilde som för myndigheter. Utskottet ställer sig således positivt till att inskrivningsnämnderna avskaffas.

Rättelse i lagen om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Regeringens förslag

Utegångsförbud avskaffades som disciplinpåföljd genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2002 (prop. 2001/02:11). Kvarvarande disciplinpåföljder är varning, extratjänst och löneavdrag. Av förbiseende har en följdändring inte gjorts i 49 § lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. Bestämmelsen reglerar möjligheten att besluta om att extratjänst och utgångsförbud inte får verkställas i ett ärende om omprövning av disciplinpåföljder. Bestämmelsen ska därför ändras så att utgångsförbud utgår ur lagtexten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att disciplinpåföljden utgångsförbud ska utgå ur 49 § lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Flygfotografering m.m. i lagen om skydd för landskapsinformation

Regeringens förslag

Kravet på tillstånd för fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inom eller av restriktionsområden för luftfart inskränks till att avse tid när det råder höjd beredskap eller under annan tid som regeringen bestämmer med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap.

Utskottets ställningstagande

Regeringen föreslår att kravet på tillstånd enligt 4 § lagen om skydd för landskapsinformation inskränks.

Utskottet delar regeringens bedömning att den säkerhetspolitiska situationen för Sveriges del får betraktas som mycket god. Teknikutvecklingen har vidare gjort det möjligt att på ett enkelt sätt inhämta information bl.a. med hjälp av satelliter. Detta medför att kravet på tillstånd för fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inom eller av restriktionsområden för luftfart enligt 4 § första stycket lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation bör kunna inskränkas utan att syftet med bestämmelsen går förlorad. Under höjd beredskap eller under annan tid som regeringen bestämmer med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap kan det dock finnas skäl att begränsa informationsfriheten. Utskottet finner inte anledning att inta någon annan ståndpunkt än regeringen i frågan.

Ikraftträdandet

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om lagändringarnas ikraftträdande och övergångsbestämmelsen om ärenden hos inskrivningsnämnderna anför utskottet följande.

Utskottet delar uppfattningen att samtliga ändringar bör träda i kraft så snart som möjligt. Utskottet har dock inte haft möjlighet att behandla ärendet under föregående riksmöte eftersom propositionen inte inkom till riksdagen förrän den 23 maj 2007. Utskottet föreslår således att ikraftträdandedatumet ändras till den 1 januari 2008. Någon ändring av formuleringen av övergångsbestämmelsen i förslaget om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt behöver inte göras.

Drogtester m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om drogtester m.m. av Karla López (mp).

Jämför reservation 1 (mp).

Följdmotion till propositionen

I motion 2006/07:Fö5 yrkande 1 av Karla López (mp) anføres att förslaget om slumpmässiga drogtester även bör inkludera samtliga anställda inom Försvarsmakten om syftet med förslaget är att höja säkerheten och skapa en drogfri miljö inom totalförsvaret. Motionären anser att förslaget berör

framför allt dem som tjänstgör i FN-sanktionerade fredsfrämjande uppdrag, då uppdragen är farliga och tillgången till droger är stor, vilket ökar risken för drogberoende.

I motionen anför att drogproblemen i samhället är stora, vilket kräver kraftfulla långsiktiga preventiva åtgärder. Åtgärderna bör sättas in före värnpliktsåldern, och motionären anser att Försvarsmakten, som en del av samhället, bör förse värnpliktiga med preventiva åtgärder som förmår de värnpliktiga att frivilligt avstå från droger (*yrkande 2*).

Motionären påpekar i *yrkande 3* att propositionen inte tydligt redogör för vilka droger som testas för vid provtagningen och att detta tydligare bör definieras i lagtexten.

Förutom detta poängterar motionären vikten av förmedling av kontakter till ett forum som kan erbjuda stöd efter ett positivt provresultat och föreslår att Försvarsmakten bör åläggas att ta fram tydliga riktlinjer och föreskrifter för hur hjälpkontakter förmedlas (*yrkande 4*).

Motionären anser vidare i *yrkande 5* att alla de som kallas till totalförsvarspflicht måste ge sitt skriftliga samtycke till att under sin tjänstgöring få utsättas för slumpvisa drogtestar. De som inte accepterar riskerar då att helt undantas från tjänstgöring.

Utskottets ställningstagande

När det gäller *yrkande 1* i motionen, dvs. möjligheten att slumpvis drogtesta även anställda inom Försvarsmakten, så ingår frågeställningen i uppdraget för utredningen om personlig integritet i arbetslivet (dir. 2006:55). Utskottet vill inte föregripa denna utredning utan avstyrker yrkandet i väntan på utredningsresultatet.

Utskottet anför när det gäller *yrkande 2* att utbildningsansvaret för de totalförsvarspflichtiga inte torde omfatta sådana preventiva åtgärder som åsyftas i motionsyrkandet och avstyrker yrkandet. Enligt regeringens proposition har det visat sig att information och utbildning som enskild insats för att påverka alkohol- och narkotikavanor har en mycket begränsad effekt. Utskottet anser dock att det är mycket viktigt att Försvarsmakten fortsätter att arbeta och utveckla sitt policyprogram så att innehållet i detta blir tydligt och innehåller klara regler.

Motionären begär i sin motion (*yrkande 3*) att det i lagtexten bör framgå vilka droger som avses.

I lagförslaget föreslås en skyldighet för den som fullgör totalförsvarspflicht att på anmaning lämna urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel, dopningsmedel eller sådan vara som omfattas av lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Med beroendeframkallande medel avses alkohol och narkotika. Bestämmelsen är formulerad så att innehållet avseende vilka medel som avses motsvarar vad som omfattas av föreskrifter om drogkontroll i andra lagar, t.ex. 52 d § lagen (1974:203) om kriminalvård i

anstalt och 26 kap. 15 § brottsbalken. Utskottet kan för sin del inte se någon anledning att frångå denna formulering i den nu föreslagna ändringen i lagen om totalförsvarsplikt och avstyrker yrkandet.

I *yrkande 4* anför motionären att Försvarsmakten bör förmedla hjälpkontakter om någon skulle fastna i försvarets drogtester och att Försvarsmakten åläggs att ta fram tydliga riktlinjer och föreskrifter för hur dessa kontakter ska förmedlas.

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att när det gäller rehabiliteringsansvaret så saknas det ett naturligt samband mellan utbildningen och missbruket. Utbildningsansvaret för de totalförsvarspliktiga bör inte sträckas så långt som till ett rehabiliteringsansvar vid missbruk. Att fullgöra rehabiliteringen bör alltså inte ligga på Försvarsmakten eller annan utbildningsansvarig. Utskottet vill dock betona att det är viktigt att rehabiliteringsbehovet vidareförmedlas till annan ansvarig myndighet. Försvarsmakten och andra utbildningsansvariga bör därför utarbeta rekommendationer, eller Totalförsvarets pliktverk föreskrifter där det är möjligt, av vilka det klart framgår vem som ska vidarebefordra behovet och till vilken myndighet detta ska vidarebefordras.

Detta bör enligt utskottets mening tillgodose motionärens yrkande, och yrkandet behöver således inte bifallas.

I *yrkande 5* slutligen anför motionären att skriftligt samtycke till att man under sin tjänstgöring får utsättas för slumpvisa drogtester bör krävas. Utskottets mening är dock att den föreslagna lagregleringen bör ta över verkan av ett eventuellt lämnat samtycke och avstyrker därför motionsyrkandet.

Förändring av totalförsvarsplikten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner. Det är naturligt att de förslag som väckts i de nu aktuella motionerna kommer att övervägas i det förestående utredningsarbetet. Några särskilda uttalanden från riksdagens sida med anledning av motionerna är därför inte ändamålsenligt nu.

Jämför reservationerna 2 (v) och 3 (mp).

Följdmotion till propositionen

Miljöpartiet yrkar i *motion 2006/07:Fö5 yrkande 6 av Karla López (mp)* att utskottet bör begära att regeringen tillsätter en bred parlamentarisk utredning om totalförsvarsplikten. Den bör baseras på de nya hoten mot Sverige, som miljöförstöring och växthuseffekten kan komma att orsaka.

Motionären anser vidare att beredskapen måste förbättras och följaktligen bör det militära försvaret utformas på ett annat sätt för att kunna möta dessa nya hot.

Motioner från allmänna motionstiderna hösten 2006 och 2007

I *motionerna 2006/07:Fö209 och 2007/08:Fö234 yrkande 1 av Hillevi Larsson (s)* och i *motion 2006/07:Fö212 yrkande 5 av Gunilla Wahlén m.fl. (v)* anförs att den allmänna värnplikten ska vara könsneutral. Motionärerna motiverar detta med ökad jämställdhet mellan kvinnor och män inom Försvarsmakten, förbättrat rekryteringsunderlag och att den sammantagna kompetensen i samhället tas bättre till vara. Detta krävs för att kunna hantera de moderna, avancerade system, analyser och processer som det militära försvaret i dag använder sig av.

I *motionerna 2006/07:Fö216 och 2007/08:Fö204 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* anser motionären att man bör överväga att ersätta den allmänna värnplikten med ett yrkesförsvaret, detta med anledning av att begreppet allmän värnplikt inte längre är relevant då färre än 10 000 av 100 000 gör värnplikt. Motionären anser vidare att omläggningen från ett värnpliktsförsvaret till yrkesförsvaret ska ske som ett resultat av en öppen debatt och ett tydligt riksdagsbeslut.

I *motion 2006/07:Fö238 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 28* anförs att stora förändringar skett under de senaste åren avseende uttag av pliktpersonal, kontraktsanställda soldater och ett nytt utbildningssystem m.m. Miljöpartiet föreslår därför en parlamentarisk utredning om pliktens tillämpning och framtid utifrån de förändringar som har skett inom försvaret och de internationella ambitionerna.

I *motion 2006/07:Fö238 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 29* anförs att personalförsörjningen ska baseras på rekrytering och inte på plikt. Miljöpartiet anser att den nuvarande pliktlagen ska ändras, på så sätt att skyldigheten att mönstra och tjänstgöra i försvaret avskaffas och att ett system med frivillig mönstring för kvinnor och män införs.

I *motion 2006/07:A270 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 52* påpekas att om försvaret ska ha en folklig förankring, så bör alla samhällsgrupper vara representerade. Därför bör mönstringsprocessen och befattningskraven ses över i syfte att förbättra möjligheterna för ungdomar med invandrarbakgrund att mönstra och skrivas in för tjänstgöring med värnplikt. Vänsterpartiet är för en allmän värnplikt för kvinnor och män.

I *motion 2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 36* framhåller motionärerna att pliktssystemet är en viktig del i det folkliga försvaret. Vidare anser motionärerna att förutsättningarna för Försvarsmaktens personalförsörjning måste förbättras, inte minst i ljuset av att Försvarsmakten i

dagsläget har svårt att besätta internationella insatser. Socialdemokraterna ställer sig bakom utredningen som ska se över Försvarsmaktens personalförsörjning.

I *motion 2007/08:Fö217 av Gunilla Wahlén m.fl. (v)* anförs att civilplikten bör finnas kvar som ett fullgott alternativ till värnplikten. Motionärerna anser att en kvalitetshöjning av utbildningen skulle ske om totalförsvarsplikten blev könsneutral, detta genom att kompetensen skulle öka när urvalsgruppen blir större och erfarenheter från alla delar av samhället bidrar. Mycket kompetens går i dag förlorad och jämställdhetsperspektivet försvinner helt i utbildningen då kvinnor inte alls är representerade inom civilplikten. Motionärerna anser att man bör tillföra resurser för att kvalitetsutveckla utbildningen och utöka antalet civilpliktiga (*yrkande 1*).

Vänsterpartiet anser vidare att en utredning bör tillsättas för att se över lagstiftningen och komma med förslag på lagändringar som kan krävas för att komma till rätta med de brister som motionärerna lyft fram rörande vapenfriärenden (*yrkande 2*).

I *motion 2007/08:Fö223 av Gunilla Wahlén m.fl. (v) yrkande 1* anförs att den allmänna totalförsvarsplikten ska vara könsneutral. Motionärerna menar att en ökad kvinnlig representation krävs för ett jämställt svenskt försvar, och målet borde vara att minst 40 % av personalstyrkan består av kvinnor. Att göra värnplikten könsneutral är enligt Vänsterpartiet det mest effektiva sättet att öka antalet kvinnor på alla nivåer inom Försvarsmakten.

I *motion 2007/08:Fö234 av Hillevi Larsson (s) yrkande 2* anförs att värnplikten bör bli frivillig. Motionären menar att tvånget i värnplikten är förlegat och betonar att det är orimligt att människor hamnar i fängelse för att de vägrar delta i värnpliktstjänstgöring samtidigt som andra som gärna vill göra värnplikt inte kallas på grund av neddragningarna inom försvaret. Om frivilligheten skulle leda till svårigheter i att rekrytera kompetenta personer till försvaret i framtiden, kan man överväga att återgå till det gamla systemet. Men i dagsläget är fängelsestraffet för värnpliktsvägrare otidsenligt och kontraproduktivt.

I *motion 2007/08:Fö258 av Eva Johnsson (kd)* anförs att det är hög tid att Sverige ser över det rådande värnpliktssystemet. Trots det mycket begränsade uttaget av antalet värnpliktiga är det fortfarande obligatoriskt för alla svenska män att mönstra. Motionären föreslår ett avskaffande av den allmänna värnplikten och att Sverige bör överväga att införa ett system med frivilliga kontraktsanställda specialutbildade yrkessoldater.

Motionärerna i *motion 2007/08:Fö261 av Anders Karlsson (s) yrkande 3* anser att pliktssystemet är en viktig del i det folkliga försvaret. Försvarsmaktens anställda ska representera hela samhällets sammansättning såväl etniskt som könsmässigt, och motionärerna vill se ett system som ger Försvarsmaktens personal den kompetens och professionalitet som krävs för

uppgifterna. Socialdemokraterna ställer sig bakom utredningen som ska se över Försvarsmaktens personalförsörjning. En långsiktighet i Försvarsmaktens personalförsörjning fordrar en övergripande analys innan beslut fattas.

I motion 2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 6 konstateras att allt färre värnpliktiga behöver tas ut för militär tjänstgöring då Försvarsmaktens behov minskar, motionärerna anser därför att det finns ett behov av att se över Pliktverkets verksamhet. Vidare framhålls att det bör finnas utrymme för att korta ledtiderna i mönstringsförfarandet genom en webbaserad mönstring.

I motion 2007/08:Fö265 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 4 föreslås ett personalförsörjningssystem som bygger på principen att betydligt färre personer utbildas men att deras tjänster i gengäld utnyttjas under en längre tid. Motionärerna menar vidare att ett sådant system måste bygga på frivillighet och kontraktsanställning där marknadsmässig lön utgår efter den första grundutbildningen. Ett personalförsörjningssystem av detta slag kan i första hand dimensioneras utifrån behovet i de internationella insatserna.

I motion 2007/08:Fö265 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 9 framförs att Miljöpartiet under många år har förordat att ersätta den allmänna värnplikten med en frivillig värtjänst för både kvinnor och män. Motionärerna föreslår att samtliga ungdomar som har fyllt 18 år får information om Försvarsmakten och dess utbildning och samtidigt uppmanas att besvara en Internetbaserad enkät som en första uttagningsomgång, dvs. ungefär på samma sätt som i dag. Efter detta kallas de som anses lämpliga, och som själva vill, till mönstringen. På detta sätt utses lämpliga personer till den utbildning som de sedan kontrakteras för att genomgå.

Utskottets ställningstagande

Enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt är totalförsvaret en angelägenhet för hela befolkningen. Personalförsörjningen tryggas genom en totalförsvarsplikt som gäller för varje svensk medborgare mellan 16 och 70 år. Den gäller under motsvarande tid även den som inte är svensk medborgare, men som är bosatt i Sverige. Totalförsvarsplikten fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt. *Skyldigheten* – att var och en efter sin förmåga – ska bidra till landets försvar är enligt utskottets mening således mycket omfattande.

Tillämpningen av skyldigheten att fullgöra totalförsvarsplikt har emellertid under de senaste åren genomgått – och genomgår – genomgripande förändringar.

För att kunna bedöma om en totalförsvarspliktig har förutsättningar att fullgöra värnplikt eller civilplikt är den enskilde skyldig att personligen inställa sig till *mönstring*, om det inte är uppenbart att han saknar förmåga att fullgöra värnplikt eller civilplikt. Under de närmaste åren är ca 55 000–

60 000 ungdomar årligen mönstringsskyldiga. Mönstringsprocessen har nu förändrats, så att efter en administrativ utredningsprocess beräknas knappt hälften av de mönstringspliktiga att kallas till en personlig inställelse.

Ett nytt utbildningssystem har nyligen införts av Försvarsmakten. Under kommande år beräknas uppskattningsvis ca 8 300 värnpliktiga *genomsnittligt* att kallas in till utbildning. Vart tredje utbildningsår beräknas emellertid endast ca 5 000 värnpliktiga att kallas in till utbildning, varav ca 1 500 till armén. Antalet män som fullgör civilplikt är numera försumbart; den utbildningen upphör helt 2008.

Utskottet konstaterar att *tillämpningen av totalförsvarsplikten* har förändrats på ett genomgripande sätt jämfört med de förhållanden och föreställningar som rådde då riksdagen beslutade lagen.

En lång rad motioner pekar på behovet av antingen förändringar i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller förändringar av hur den bör tillämpas. Motionsförslagen är emellertid mycket motstridiga. Även regeringen framhåller i budgetpropositionen för år 2008 behovet av en översyn.

Utskottet delar regeringens mening att det är nödvändigt att förbättra Försvarsmaktens förutsättningar för sin personalförsörjning. Detta gäller särskilt tillämpningen av totalförsvarsplikten men även försörjningen med anställd personal på soldatnivå och befälsordningen för officerare. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning för att överväga vilka författningsändringar och övriga åtgärder som behövs. Vilka åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra militär grundutbildning på frivillig grund kommer enligt regeringen även att övervägas.

Utskottet anser att frågan om hur Försvarsmaktens personalförsörjning ska utformas är en av de viktigaste frågorna – kanske den viktigaste – för Försvarsmaktens fortsatta utveckling. Utskottet delar därför såväl motionärernas som regeringens uppfattning om behovet av en översyn av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och dess tillämpning. Det är därför angeläget att ett sådant utredningsarbete inleds. En översyn av totalförsvarsplikten måste ha sin utgångspunkt i ett långsiktigt och principiellt synsätt och överväga olika alternativa lösningar. Mot bakgrund av den grundläggande betydelse som den av regeringen aviserade utredningen kommer att få, och att eventuella förändringar av totalförsvarsplikten måste ha ett brett parlamentariskt stöd, anser utskottet att utredningen ska vara parlamentariskt sammansatt.

Det är naturligt att de förslag som väckts i de nu aktuella motionerna kommer att övervägas i det förestående utredningsarbetet. Utredningens ställningstagande i dessa frågor bör inte föregripas. Några särskilda uttalanden från riksdagens sida med anledning av motionerna är därför inte ändamålsenligt. Av det skälet avstyrker utskottet motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Drogtester m.m. , punkt 2 (mp)

av Karla López (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Fö5 yrkandena 2 och 5 samt avslår motion 2006/07:Fö5 yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

Drogproblemen i samhället är stora, vilket kräver kraftfulla långsiktiga preventiva åtgärder. Åtgärderna bör därför sättas in redan före värnpliktsåldern. Jag anser att Försvarsmakten, som en del av samhället, bör förse värnpliktiga med preventiva åtgärder som förmår de värnpliktiga att frivilligt avstå från droger under sin tjänstgöring för att på det viset förebygga eventuella drogproblem. Jag anser vidare att alla de som kallas till totalförsvarspikt måste ge sitt skriftliga samtycke till att under sin tjänstgöring få utsättas för slumpvisa drogtestar. De som inte accepterar detta bör riskera att helt undantas från tjänstgöring. Regeringen bör ge Försvarsmakten i uppdrag att vidta sådana åtgärder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Förändring av totalförsvarspikten, punkt 3 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2006/07:Fö212 yrkande 5, 2006/07:A270 yrkande 52, 2007/08:Fö217 yrkandena 1 och 2 samt 2007/08:Fö223 yrkande 1 och avslår motionerna 2006/07:Fö5 yrkande 6, 2006/07:Fö209, 2006/07:Fö216, 2006/07:Fö238 yrkandena 28

och 29, 2007/08:Fi277 yrkande 36, 2007/08:Fö204, 2007/08:Fö234 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Fö258, 2007/08:Fö261 yrkandena 3 och 6 samt 2007/08:Fö265 yrkandena 4 och 9.

Ställningstagande

Enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt är totalförsvaret en angelägenhet för hela befolkningen. Personalförsörjningen tryggas genom en totalförsvarsplikt som gäller för varje svensk medborgare mellan 16 och 70 år. Den gäller under motsvarande tid även den som inte är svensk medborgare, men som är bosatt i Sverige. Totalförsvarsplikten fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt.

Tillämpningen av skyldigheten att fullgöra totalförsvarsplikt har emellertid under de senaste åren genomgått – och genomgår – genomgripande förändringar.

Regeringen avser att tillsätta en utredning med uppgift att göra en översyn av lagen om totalförsvarsplikt samt att se över olika alternativa lösningar. Jag delar utskottets mening att denna utredning ska vara parlamentariskt tillsatt. Emellertid är det redan nu för tidigt att som regeringen föreslår minska antalet värnpliktiga, avskaffa civilplikten och lägga grunden för en aspirantutbildning.

Att försvara Sverige bör även fortsättningsvis vara en angelägenhet för hela befolkningen. Totalförsvarsplikten är av flera skäl det bästa sättet att även säkerställa Försvarsmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters personalförsörjning. Grunden för Försvarsmaktens personalförsörjning ska därför även fortsättningsvis vara totalförsvarsplikt i form av värnplikt. Värnplikten bör emellertid utvidgas i omfattning och göras könsneutral och därmed bli en allmän värnplikt i ordets rätta bemärkelse. Jag menar att en ökad kvinnlig representation krävs för ett jämställt svenskt försvar, och målet borde vara att minst 40 % av personalstyrkan ska bestå av kvinnor. Att göra värnplikten könsneutral är enligt Vänsterpartiet det mest effektiva sättet att öka antalet kvinnor på alla nivåer inom Försvarsmakten.

Ett nytt utbildningssystem har nyligen införts av Försvarsmakten. Under kommande år beräknas uppskattningsvis ca 8 300 värnpliktiga *genomsnittligt* att kallas in till utbildning. Vart tredje utbildningsår beräknas emellertid endast ca 5 000 värnpliktiga att kallas in till utbildning, varav ca 1 500 till armén. Vänsterpartiet menar att antalet värnpliktiga som kallas in till utbildning bör ökas till det dubbla för att säkra att försvaret får en god personalförsörjning och beredskap i framtiden såväl i Sverige som för insatser utomlands. Det är det bästa sättet för Sverige att säkerställa en hög kvalitet i personalförsörjningen och behålla en folklig förankring. Mönstringprocessen och befattningskraven bör ses över så att ungdomar med invandrarbakgrund i ökad utsträckning kan skrivas in för tjänstgöring med värnplikt.

Antalet män som fullgör civilplikt är numera försumbart; den utbildningen upphör helt 2008. Vänsterpartiet menar i motsats till regeringen att civilplikten bör finnas kvar som ett fullgott alternativ till värnplikten. Civilplikten bör även vara könsneutral och utökas i omfattning. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Förändring av totalförsvarsplikten, punkt 3 (mp)

av Karla López (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2006/07:Fö238 yrkandena 28 och 29 samt 2007/08:Fö265 yrkandena 4 och 9 samt avslår motionerna 2006/07:Fö5 yrkande 6, 2006/07:Fö209, 2006/07:Fö212 yrkande 5, 2006/07:Fö216, 2006/07:A270 yrkande 52, 2007/08:Fi277 yrkande 36, 2007/08:Fö204, 2007/08:Fö217 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Fö223 yrkande 1, 2007/08:Fö234 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Fö258 och 2007/08:Fö261 yrkandena 3 och 6.

Ställningstagande

Stora förändringar har skett under de senaste åren avseende uttag av plikt-personal, kontraktsanställda soldater och ett nytt utbildningssystem m.m. Miljöpartiet föreslår därför en parlamentarisk utredning om pliktens tillämpning och framtid utifrån de omfattande förändringar som har skett inom försvaret och de internationella ambitionerna.

Personalförsörjningen ska baseras på frivillig rekrytering och inte på plikt. Den nuvarande pliktlagen ska ändras på så sätt att skyldigheten att mönstra och tjänstgöra i försvaret avskaffas och att ett system med frivillig mönstring för kvinnor och män införs. Den allmänna värnplikten bör ersättas med en frivillig värtjänst för både kvinnor och män. Samtliga ungdomar som har fyllt 18 år bör få information om Försvarsmakten och dess utbildning och samtidigt uppmanas att besvara en Internetbaserad enkät som en första uttagningsomgång, dvs. ungefär på samma sätt som i dag. Efter detta kallas de som anses lämpliga, och som själva vill, till mönstring. På detta sätt utses lämpliga personer till den utbildning som de sedan kontrakteras för att genomgå. Ett sådant system måste bygga på frivillighet och kontraktsanställning där marknadsmässig lön utgår efter den första grundutbildningen. Ett personalförsörjningssystem av detta slag kan i första hand dimensioneras utifrån behovet i de internationella insatserna. Den parlamentariska utredningen som Miljöpartiet efterlyser, och som regeringen har aviserat ska komma till stånd, bör ta sin utgångspunkt i dessa principer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:116 Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
2. lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. och
3. lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation.

Följdmotion

2006/07:Fö5 av Karla López (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förslaget även bör inkludera samtliga anställda inom Försvarsmakten, framför allt de kvinnor och män som befinner sig i utlandstjänstgöring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förse värnpliktiga med långsiktiga preventiva åtgärder mot droger.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydligt definiera vilka droger som man vid provtagningen ska leta efter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Försvarsmakten åläggs att ta fram tydliga riktlinjer och föreskrifter för hur hjälpkontakter ska förmedlas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla som kallas till totalförsvarsplikt måste ge sitt samtycke till att man under sin tjänstgöring får utsättas för slumpvisa drogtest.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en bred parlamentarisk utredning om totalförsvarsplikten som baserar sig på de nya hoten mot Sverige.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Fö209 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värnplikten bör utvidgas till att även omfatta kvinnor.

2006/07:Fö212 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den allmänna värnplikten ska vara könsneutral.

2006/07:Fö216 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga att ersätta den allmänna värnplikten med ett yrkesförsvar.

2006/07:Fö238 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en parlamentarisk utredning om pliktens tillämpning och framtid utifrån de förändringar som har skett inom försvaret och de internationella ambitionerna.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffad plikt och frivillig mönstring för kvinnor och män.

2006/07:A270 av Lars Ohly m.fl. (v):

52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över mönstringsprocessen och befattningskraven i syfte att förbättra möjligheterna för ungdomar med invandrarbakgrund att mönstra och skrivas in för tjänstgöring med värnplikt.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s):

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pliktssystemet.

2007/08:Fö204 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att ersätta den allmänna värnplikten med ett yrkesförsvar.

2007/08:Fö217 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att civilplikten ska finnas kvar samt att den ska vara könsneutral och att kvaliteten utvecklas utifrån framtidens behov.
2. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning som undersöker vilka lagändringar som krävs för att uppfylla motionens intentioner.

2007/08:Fö223 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den allmänna totalförsvarsplikten ska vara könsneutral samt att målet ska vara minst 40 % kvinnor i Försvarsmakten.

2007/08:Fö234 av Hillevi Larsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värnplikten bör utvidgas till att även omfatta kvinnor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värnplikten bör bli frivillig.

2007/08:Fö258 av Eva Johnsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett avskaffande av den allmänna värnplikten

2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pliktssystemets vikt för ett folkligt försvar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av Pliktverket.

2007/08:Fö265 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontraktsanställning av soldater på längre tid, för att säkerställa den prioriterade internationella insatsförmågan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivillig mönstring för kvinnor och män.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt

dels att 11 kap. 1–3 och 5 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 kap. 1 § skall utgå,

dels att 5 kap. 1 §, 11 kap. 4 § samt rubriken till 11 kap. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.**1 §**

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt är skyldig att i den mån verksamheten kräver det tåla inskränkningar såväl i sin frihet att förflytta sig inom landet och att lämna detta som i sin personliga frihet i övrigt.

Den som fullgör värnplikt eller civilplikt är, efter beslut av Totalförsvarets pliktverk eller efter verkets bestämmande av en annan statlig myndighet, också skyldig att genomgå den medicinska och psykologiska undersökning som krävs för att utreda och bedöma hans eller hennes förutsättningar att tjänstgöra inom totalförsvaret.

Utöver vad som framgår av andra stycket är den som fullgör värnplikt eller civilplikt, efter beslut av Totalförsvarets pliktverk eller, efter verkets bestämmande, av annan statlig myndighet, skyldig att på anmaning lämna urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel eller något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Detta gäller dock inte om det finns medicinska eller liknande skäl mot sådan provtagning.

Kontroll enligt tredje stycket får ske endast i den mån åtgärden är

försvarlig med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter. Vidare gäller att kontrollen får genomföras endast i den form och utsträckning som är nödvändig för det angivna syftet.

11 kap. Förnyad prövning och överklagande

11 kap. Överklagande

4 §¹

Endast följande beslut enligt denna lag får överklagas:

1. *inskrivningsnämndens beslut,*
2. beslut om inskrivning enligt 3 kap. 4 §,

3. *beslut i andra ärenden om ändring av ett inskrivningsbeslut än som avses i 1,*

4. beslut i ärenden om rätt att vara vapenfri,

5. beslut i ärenden om uppskov,

6. beslut i ärenden om avbrott i utbildningen enligt 5 kap. 12–14 §§ och om tillgodoräknande av tjänstgöringstid enligt 5 kap. 17 §, samt

7. beslut enligt 8 kap. 6–8 och 11 §§.

1. beslut om inskrivning enligt 3 kap. 1, 3 och 4 §§,

2. beslut i ärenden om rätt att vara vapenfri,

3. beslut i ärenden om uppskov,

4. beslut i ärenden om avbrott i utbildningen enligt 5 kap. 12–14 §§ och om tillgodoräknande av tjänstgöringstid enligt 5 kap. 17 §, samt

5. beslut enligt 8 kap. 6–8 och 11 §§.

Beslut enligt 8 kap. 6–8 och 11 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Andra beslut får överklagas hos den myndighet som regeringen bestämmer.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.

2. Ärenden hos inskrivningsnämnden om förnyad prövning av beslut av Totalförsvarets pliktverk, vilka inte avgjorts vid lagens ikraftträdande, skall överlämnas till den myndighet som regeringen bestämmer enligt 11 kap. 4 § andra stycket och handläggas som överklagade ärenden.

¹ Senaste lydelse 2002:276.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Härigenom förskrivs att 49 § lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

49 §

I ärenden om omprövning av beslut om extratjänst *eller utegångsförbud* får den som omprövar beslutet, om beslutet är verkställbart, besluta att det tills vidare inte får verkställas.

I ärenden om omprövning av beslut om extratjänst får den som omprövar beslutet, om beslutet är verkställbart, besluta att det tills vidare inte får verkställas.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation skall ha följande lydelse.

4 §

Fotografering eller liknande registrering *får inte utföras* från luftfartyg inom eller av sådana restriktionsområden som bestämts av regeringen enligt 1 kap. 3 § första stycket första meningen luftfartslagen (1957:297), utan tillstånd *av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Tillstånd skall meddelas* endast om det finns särskilda skäl för det.

Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranleda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att vad som sägs i första stycket skall gälla för fotografering och liknande registrering från luftfartyg även inom eller av andra områden än restriktionsområden.

Fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inom eller av sådana restriktionsområden som bestämts av regeringen enligt 1 kap. 3 § första stycket första meningen luftfartslagen (1957:297) *får inte utföras utan tillstånd när det råder höjd beredskap eller under annan tid som regeringen bestämmer med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela tillstånd* endast om det finns särskilda skäl för det.

Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranleda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen föreskriva att vad som sägs i första stycket *om tillstånd* skall gälla för fotografering och liknande registrering från luftfartyg även inom eller av andra områden än restriktionsområden.

Befälhavare på luftfartyg skall se till att fotografering eller liknande registrering inte utförs i strid med bestämmelserna i första och andra styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.